

ZÁKLADNÍ KROKY KE STRATEGICKÉMU MYŠLENÍ

Revoluční změny v naší společnosti po 17. listopadu 1989 se staly mj. impulsem pro tvůrčí myšlení o systému obrany, bezpečnosti a ochrany nového suverénního státu ČSFR. Vzniká aktuální potřeba koncipovat čs. vojenskou doktrínu, základní funkce a cíle, charakter a strukturu Čs. armády, jakož i nový systém jejího řízení a velení.

Postupně se prosazuje filozofie postupné přípravy zásadních změn v armádě, její transformace z armády totalitního režimu v armádu demokratického státu, z armády přímo podřízené koaličnímu uskupení Varšavské smlouvy v armádu garantující obranu samostatného nezávislého státu.

Tato filozofie přípravy zásadních kvalitativních změn se opírá o následující sekvenci:

1. Na základě analýzy výchozí situace a anticipace budoucího vývoje, základních principů čs. zahraniční politiky a čs. vojenské doktríny **stanovit strategicky významné cíle rozvoje Čs armády** jako žádoucí cílové stavy, jichž má být k určitým časovým horizontům dosaženo.
2. Na základě zvolené soustavy základních cílů stanovit potenciální cesty k jejich realizaci, především pak stanovit **optimální systém organizace a řízení Čs. armády**.
3. V souladu se soustavou cílů a organizačně řídicích předpokladů k jejich dosažení stanovit **systém výběru řídicích subjektů, uplatnění, kultivace a rozvoje lidského potenciálu Čs. armády**.

Na jaře 1990 byly na úrovni FMO ČSFR zahájeny diskuse o zásadách čs. vojenské doktríny a nutnosti formulovat soustavu cílů rozvoje Čs. armády jako rozhodujícího východiska pro tvorbu nové filozofie řízení resortu. Prosazovala se potřeba tvůrčí aplikace moderních poznatků teorie organizace a řízení, teorie systémů, informatiky, sociologie a psychologie řídicí práce, jakož i zkušenosti z výstavby armád vyspělých demokratických zemí do specifických podmínek Čs. armády. Z obecných principů a metod se zejména jednalo o systémové pojetí organizace a řízení, integraci řídicího myšlení a chování na základě jednotné filozofie řízení a metody řízení pomocí cílů, pružné systémy funkčních kompetencí, pružný informační systém, pružné organizační struktury, časové režimy řízení aj.

Na počátku léta 1990 je týmovým způsobem za využití dvou heuristických metod (brainstorming a delfská anketa) zpracována 1. pracovní verze

soustavy cílů rozvoje Čs. armády do r. 2005 (cíle 1. – 3. řádu). Souběžně byl předložen návrh nového uspořádání ministerstva obrany, jakož i návrh reorganizace a redislokace Čs. armády jako podklady k diskusím před přijetím rozhodnutí. Zvláště návrh na nové organizační uspořádání FMO se stává předmětem konfrontace nejrůznějších přístupů.

Nové uspořádání ministerstva obrany

Zámysl nového organizačního uspořádání FMO, který byl na sklonku roku 1990 schválen a je postupně realizován, vychází primárně ze dvou základních funkcí resortu – funkce politickosprávní a funkce přímého řízení a zabezpečení vojsk Čs. armády.

Je rozhodnuto, pojímáme-li FMO jako komplexní systém řízení resortu, o zřízení tří subsystémů politickosprávních a subsystémů přímého řízení a zabezpečení vojsk:

1. subsystém – **úsek FMO pro strategické řízení**
2. subsystém – **úsek FMO pro ekonomické řízení**
3. subsystém – **úsek FMO pro sociální a humanitární věci**
4. subsystém – **GŠ Čs. armády**

Úsek pro strategické řízení (SŘ) je koncipován jako orgán ministra obrany pro strategickokoncepční řešení otázek obrany ČSFR, vojenské strategie a pro perspektivní rozvoj Čs. armády, současně jako orgán pro řízení rozvoje vojenské vědy a techniky, jakož i rozvoje makrosystému organizace a řízení FMO a Čs. armády.

Úsek pro ekonomické řízení (EŘ) je koncipován jako orgán ministra obrany pro koncepci a realizaci hospodářské politiky resortu FMO, zabezpečující v podmínkách tržní ekonomiky cíle a úkoly v oblastech finanční a cenové politiky, státního rozpočtu, mzdové a sociální politiky, jakož i komerční činnosti.

Úsek pro sociální a humanitární věci (SHV) byl konstituován jako orgán ministra obrany pro koncepci kultivace a rozvoje lidského potenciálu Čs. armády, systému vzdělávání a školství, výchovy a duchovní i tělesné, společenskovedních a právních služeb, všeobecně pak systému sociálního řízení armády, současně pak sociálních interakcí armády a čs. veřejnosti.

Generální štáb Čs. armády je hlavním orgánem ministra obrany pro realizaci vojenské doktríny ČSFR a dalších legislativních dokumentů, vymezujících postavení Čs. armády ve společnosti. Na základě těchto dokumentů rozpracovává a realizuje otázky výstavby ČSA a obrany ČSFR. Je orgánem pro velení a řízení, přípravu a použití ČSA v míru a za branné pohotovosti státu.

Nové uspořádání FMO přirozeně předkládá integraci a koordinaci činnosti všech uvedených subsystémů.

Nový subsystém – úsek FMO pro strategické řízení

O budoucnosti Čs. armády, o doktrínálních a strategických otázkách, ale i o koncepci operačního umění a taktiky se v minulých desetiletích u nás nerozhodovalo. Vznikla nová historická situace, ČSFR je suverénním a nezávislým státem – nezbytná je potřeba soustavné analyticko-prognostické a koncepční práce v oblasti perspektivního rozvoje Čs. armády a obrany ČSFR.

Vznikající úsek pro strategické řízení si v této souvislosti klade následující základní cíl (cíle 1. řádu):

Poskytovat aktuálně profesionální výpovědi o možné budoucnosti Čs. armády a obrany ČSFR v závislosti na předpokládaném vývoji ve světě, Evropě a republice v podobě strategických prognóz, vizí, koncepcí a soustav cílů.

Uvedený základní cíl úseku SŘ je dekompenzován na cíle 2. řádu:

- na základě soustavné analyticko-prognostické činnosti předkládat koncepce, programy, plány a projekty, zajišťující obranu ČSFR a perspektivní rozvoj ČSA za předpokládaných situací v mezinárodním a vnitropolitickém vývoji;
- vytvářet a předkládat koncepci vědecké a technické politiky FMO, řešit rozvoj vojenské vědy a techniky k cílevědomému řízení a modernizaci ČSA;
- předkládat stále aktualizovanou a hierarchicky uspořádanou soustavu strategických cílů rozvoje ČSA a soubor základních strategických opatření k jejich dosažení jako východisko pro tvorbu filozofie řízení FMO a ČSA, integrující řídicí myšlení a ohrožení řídicích subjektů armády na všech stupních řízení a velení;
- soustavně přispívat k rozvoji makrosystému organizace, řízení a velení ČSA a FMO na základě moderních poznatků relevantních vědeckých disciplín, zahraničních zkušeností z armád vyspělých zemí a vlastních analyticko-prognostických prací;
- na základě odborné metodického řízení a koordinace činností, účinné participace všech úseků FMO na perspektivním rozvoji ČSA přispívat k prohloubení integrace a úrovně strategickokoncepční práce na FMO;
- vytvářet a obnovovat know-how v oblasti strategického řízení a vědeckotechnického rozvoje pro potřeby FMO, k tomu rozvíjet odborné konzultační, poradenské, publikační, expertizní a jiné informační služby.

Vnitřně se má úsek SŘ členit na dvě správy, a to na:

- **Správu perspektivního rozvoje FMO,**
- **Správu rozvoje vědy a techniky FMO.**

Vědeckovýzkumnými a informačními zařízeními úseku SŘ mají být:

- Institut pro strategická studia FMO,
- Ústav vědeckých, technických a ekonomických informací FMO.